

OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Müllerová, Michaela (2024): *Germanismen im Roman Vom Ende des Punks in Helsinki von Jaroslav Rudiš*: FF UK, 241 s.

Předložená bakalářská práce celkově **splňuje požadavky** kladené na závěrečné práce v rámci daného stupně studia, byť její zpracování doprovází nedostatky různé závažnosti. Následující řádky v nutně komprimované podobě obsahují zdůvodnění tohoto hodnocení.

Téma, jež práce zpracovává, je samo o osobě relevantní. Domnívám se však, že je spíše bohemistické než germanistické, když materiálovou základnou práce nejsou primárně německá jazyková data, nýbrž česká. Z hlediska metodologického můžeme konstatovat, že postup práce byl, až na výjimky, zvolen přihléhavě. Výklad je povětšinou srozumitelný, ačkoli argumentace je na některých místech problematická (viz dále). Práce je na poměry bakalářského studia psána relativně dobrou němčinou, i když se v textu místy najdou i hrubé gramatické chyby (s. 20, 52, 145) a stylisticky nevydařené pasáže (s. 22, 48, 77). Řemeslné zpracování textu je v podstatě v pořádku. Práce sice není prosta formálních nedokonalostí (s. 8, 11, 14, 20, 49, 52, 79), není jich však takové množství, aby byly obtěžující. Seznam použité literatury je dostatečný, jako problém však vnímám, že se na některé položky, které v něm jsou uvedené, v textu neodkazuje (Prošek, Zeman aj.). Které z uvedených titulů byly skutečně použity, tak není zcela zřejmé.

Konkrétním problematickým aspektům dále věnuji více prostoru, rozhodně to ale neznamena, že v práci nelze najít silné momenty. Text má samozřejmě i své přednosti. Jde mi však o to, abych autorce poskytl smyslupnou zpětnou vazbu, která jí, jak doufám, bude k užitku později, až bude psát diplomovou práci.

- Předmět zájmu je vymezen příliš široce a antiintuitivně. To má za následek jednak monstrózní rozsah práce (246 s. je hodně i s přihlédnutím ke skutečnosti, že mnoho prostoru zabírají ukázky z analyzovaného textu a doklady z korpusu), jednak hůře pochopitelný výběr lexikálních položek určených k analýze: *barva* a *trefit* zohledněny nejsou, *kufr* a *flaška*, nebo dokonce i třeba *koncert* ano. Výběr působí nevyváženě, jakkoli je v textu práce srozumitelně vysvětlen. Autorka by udělala lépe, kdyby se zaměřila jen na germanismy typu *dvojbrudr* a ty zanalyzovala co nejpodrobněji.
- Některé analýzy nepřinášejí nic nového a nic zajímavého. Domnívám se, že autorka udělala relativně velké penzum analýz zbytečně. K čemu jsou dobré analýzy typu *budka* na s. 90nn.?
- Práci chybí vypointovanost. Po jejím přečtení nebude velkému množství čtenářů jasné, proč vlastně vznikla. Že se v uměleckém textu vyskytují germanismy (zvláště, když mezi ně budeme počítat slova jako *koncert*), je zřejmé; též je nepochybné, že budou mít nějaké funkce (všechno má nějakou funkci). To, co stojí v závěru práce, by se dalo snadno napsat o mnoha jiných uměleckých textech tohoto typu.
- S. 6: Lze skutečně takto paušálně mluvit o nenávisti (sic!) k němčině? Není to příliš silné slovo?
- S. 18: Tvrzení „Aus morphologischer Sicht kommen im Roman häufig ungrammatische Endungen und Formen von Pronomen, Verben und Adjektiven vor, wie *-jou* statt *-jí*, *-ej* statt *-ý*, *-ý/-oje* statt *-é*, die (...)“ je z odborného hlediska vysloveně chybné. Tyto koncovky a formy nejsou negramatické, ale jen v různé míře substandardní, což je podstatný rozdíl.
- S. 20: Není zřejmé, proč by se etymologie měla v prvním kroku hledat v obecném slovníku a teprve v druhém kroku ve slovníku etymologickém. Opačný postup má dle mého názoru větší smysl.

- S. 20: „(...) das *Plzeňsko-český slovník (Das Pilsener-Tschechische Wörterbuch)*, dessen Wortbestand sich nur wenig von dem ostböhmischem Sudetengebiet unterscheidet, (...)“ Čím je podepřeno toto tvrzení?
- Na s. 48 není dle mého názoru dostatečně vysvětleno, proč *Umgangssprache* není ekvivalentem obecné češtiny. Něco lze vyčíst mezi řádky, explicitně to ale nezazní.
- S. 50: „Bei diesen Germanismen (d. h. den von Nancy verwendeten Fremdwörtern) ist es problematisch, stilistische Markierungen zu erkennen. Daher können in den meisten Fällen tschechische Wörterbücher für diese Wörter nicht verwendet werden, weil sie solche Wörter nicht enthalten.“ Tato pasáž celkově nedává smysl. Buď byla zaměněna příčina a důsledek, nebo je zde jiný formulační problém (přílišná zkratka ap.).
- S. 52: „Der Ausdruck ist meiner Erfahrung nach im allgemeinen Sprachgebrauch als feste Wortverbindung bzw. Phrasem verbreitet (dát si bacha) und (...)“ Proč takové tvrzení opírat o „zkušenost“ autorky, když jsou k dispozici objektivnější zdroje dat? (korpusy)
- S. 52: „Biflovat (se) – aus dt. *büffeln*. Studentenjargon (SSJČ, ASSČ).“ Tento zápis je matoucí. Lze z něj vyvodit, že ASSČ dané slovo hodnotí jako lexikální jednotku z oblasti studentského žargonu, tak to ale není, viz <https://slovníkcestiny.cz/heslo/biflovat%20se/0/4185>. Proti takovému hodnocení mluví i samotná korpusová data, proto bylo od tohoto kvalifikátoru v ASSČ upuštěno (interní komunikace s redakcí ASSČ).
- S. 55: Tato pasáž je nesrozumitelná: „Der Germanismus wird im Tschechischen sowohl als stilistisch neutraler Begriff als auch als Phrase verwendet, was zu keinen Verständnisproblemen führt.“ Když se něco používá jako stylisticky neutrální slovo nebo jako fráze, tak to automaticky nevede k žádným problémům v porozumění, popř. v užití? Jaká logika stojí za takovým tvrzením?
- S. 101: „Da dieser Germanismus in tschechischen Wörterbüchern nicht aufgeführt ist, kann auch hier kein Vergleich der stilistischen Merkmale angestellt werden.“ Že nějaký germanismus není ve slovníku a slovníková data nelze srovnat s daty korpusovými, neznamená, že k užití daného slova nelze nic říct. Zde se stylistický komentář vysloveně nabízí už při jen zcela zběžném pohledu na korpusové doklady...
- S. 241: Sloveso *rajcovat* je vulgární? Tento pohled, který bohužel sugerují i zastaralé slovníky ASCS a SSJČ, je z dnešního pohledu přehnaný a ultrakonzervativní. Proti takto zkrusleným a dnes již nepravdivým údajům se autorka měla vymezit. Při hodnocení stylistických charakteristik se nelze nereflexivně opírat o desítky let stará a neaktualizovaná lexikografická díla. O to překvapivěji pak působí, když autorka za vulgarismus nepovažuje slovo *sračka*, které vnímá jen jako hrubé (s. 18).
- S. 241: Odkud pochází pojem *Stilhöhe*? V jakém vztahu je k zavedeným pojmům *Stilschicht* a *Stilebene*?

Práci s přihlédnutím k výše uvedenému DOPORUČUJI k obhajobě a v podobě, ve které mi byla předložena, ji zatím hodnotím známkou DOBŘE (3). Konečné hodnocení se v závislosti na obhajobě ještě může změnit. Jako okruhy k diskusi během obhajoby navrhuji skutečnosti uvedené v tomto posudku.

V Praze dne 5. 6. 2024

Mgr. Martin Šemelík, Ph.D.